

Araştırma Makalesi • Research Article

The Relationship of Credit Card Usage with Key Macroeconomic Variables and Higher Education Enrollment Rate: The Case of Turkey¹

Kredi Kartı Kullanımının Temel Makroekonomik Değişkenler ve Yükseköğretim Okullaşma Oranı ile İlişkisi: Türkiye Örneği

Goncagül BELLER²

Okyay UÇAN³

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 13 June 2025

Received in revised: 24 October 2025

Accepted: 19 February 2026

Keywords:

Credit Card Spending

Time Series

Causality Test

ABSTRACT

This study provides general information on credit cards and analyzes the relationship between their use and macroeconomic variables (inflation, interest rate, exchange rate, GDP) and higher education enrollment rate. In the analysis conducted with Turkey data for the period 2014-2023, the stationarity of the variables is tested with unit root test and VAR (Vector Autoregressive) model is used. According to the Granger causality test results, monetary variables such as inflation, interest rate and exchange rate have a causal effect on credit card expenditures. On the other hand, no significant causality relationship was found between GDP and higher education enrollment rate and credit card expenditures. The findings reveal that credit card expenditures are more sensitive to short-term economic conditions, while structural and socio-demographic variables do not have the expected effect.

MAKALE BİLGİSİ

Makale geçmişi:

Başvuru tarihi: 13 Haziran 2025

Revizyon tarihi: 24 Ekim 2025

Kabul tarihi: 19 Şubat 2026

Anahtar Kelimeler:

Kredi Kartı Harcamaları

Zaman Serisi

Nedensellik Testi

ÖZ

Bu çalışmada kredi kartlarıyla ilgili genel bilgiler verilerek kullanımının makroekonomik değişkenler (enflasyon, faiz oranı, döviz kuru, GSYİH) ve yükseköğretim okullaşma oranı ile olan ilişkisi incelenmiştir. 2014–2023 dönemi Türkiye verileriyle yürütülen analizde, değişkenlerin durağanlığı birim kök testiyle test edilmiş ve VAR (Vector Autoregressive) modeli kullanılmıştır. Granger nedensellik testi sonuçlarına göre, enflasyon, faiz oranı ve döviz kuru gibi parasal değişkenlerin kredi kartı harcamaları üzerinde nedensel etkisi bulunmuştur. Buna karşın, GSYİH ve yükseköğretim okullaşma oranı ile kredi kartı harcamaları arasında anlamlı bir nedensellik ilişkisi tespit edilememiştir. Bulgular, kredi kartı harcamalarının kısa vadeli ekonomik koşullara daha duyarlı olduğunu; yapısal ve sosyo-demografik değişkenlerin ise beklenen etkiyi göstermediğini ortaya koymaktadır.

GİRİŞ

Kredi kartı kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. Kredi kartları ilk ortaya çıktığı 1950 yılı ve sonrasında yaygınlaşarak Türkiye’de ilk olarak 1968 yılında kullanılmaya başlamıştır. Para kullanmadan hesap ödemenin farklı yolları aranırken bulunan bu yöntem insanların ilgisini çekmiş ve kısa sürede tüm dünyaya yayılmıştır. Paranın dönüşümü incelendiğinde kredi kartları günümüzdeki elektronik para ve

¹ Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A tarafından desteklenmiştir.

² Yüksek Lisans, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, goncabeller4@gmail.com, 0009-0001-4333-6423.

³ Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, okyayucan@ohu.edu.tr, 0000-0001-5221-4682.

kripto paralara geçişte önemli bir köşe taşı olarak yerini almaktadır. Kredi kartı kullanımı her ne kadar nakit paradan uzaklaşarak gelişmişliğin bir göstergesi olarak anılsa da özellikle gelişmekte olan ülkelerde var olan nakit sıkıntısı ve enflasyon sorunu kredi kartı kullanımının bir zorunluluk olduğu fikrini ortaya çıkarmaktadır. Bu çerçevede, çalışmanın temel amacı 2014 yılının birinci çeyreği ile 2023 yılının son çeyreği arasında kredi kartı harcamalarının seyrini ve temel makroekonomik değişkenlerle etkileşimini incelemektir. Mevcut zaman serisi aralığında makro olarak Türkiye verileri ile çalışılacak olup enflasyon, faiz oranı, döviz kuru ve gayri safi yurt içi hâsıla gibi makroekonomik değişkenler ile aralarındaki nedensellik araştırılacaktır. Bunun yanında muhtemel uzun dönemli ilişki ve/veya kısa vadede değişkenler arasındaki regresyon modeli tahmin edilmeye çalışılacaktır. Çalışma kapsamında kredi kartı harcamaları; enflasyon, faiz oranı, döviz kuru ve gayri safi yurt içi hâsıla gibi makroekonomik değişkenler ile yükseköğretimde net okullaşma oranı (eğitim seviyesi) kontrol değişkeni olacak şekilde alınarak modelleneyecektir. Değişkenlerin durağanlık testleri yapılarak birim kök içerip içermediklerine göre uygun zaman serisi analizi uygulanacaktır. Yapılan analiz sonuçlarına göre değişkenlerin kısa ya da uzun vadede parametre katsayıları vurgulanacak ve aralarındaki nedensellik ilişkisi Granger Nedensellik testi ile belirtilecektir.

1. KREDİ KARTLARI

Bu başlık altında kredi kartlarının Dünya’da ve Türkiye’deki tarihsel gelişimi anlatılacaktır. Ardından kredi kartlarının olumlu ve olumsuz yönlerine değinilecektir daha sonra literatür taramasına yer verilecektir.

1.1 Kredi Kartlarının Dünya’daki Tarihsel Gelişimi

Kredi kartları kişilere mal ve hizmet satın alırken, peşin para taşıma olayını ortadan kaldıran bir ödeme sistemidir. Hesaplarımızda para olmasa dahi alışveriş yapma imkânımız bulunmaktadır. Böylelikle kredi kartı bize alışveriş yapma imkânı tanırken aynı zamanda bir kredi aracı olarak da karşımıza çıkmaktadır (Akipek, 2003: 104-105). Kredi kartlarının ilk uygulaması ABD’nde 19. yüzyılda başlamıştır. Bu ülke ilk kez 1884 yılında Hotel Credits Letter Company isimli kredi kartı çıkarmıştır (Kaynak, 2013: 10). Turizm sektöründe önemli yere sahip olan bu karttan sonra 1914 yılında Western Union Bank kredi imkanını veren şimdi al, sonra öde sloganı ile kredi kartı ihraç etmiştir (Kara, 2011: 24). 1915 yılında büyük mağazalar tarafından seçkin müşterilere verilen “Shopper Plates” kartlar ihraç edilmiştir (Yetim, 1997: 3). 1924 yılında ilk petrol kredi kartını General Petroleum Company çıkarmıştır. Karayolları taşımacılığının gelişmesiyle benzin şirketleri “courtesy cards” şeklinde tanımlanan kartları müşterilerinin kullanımına sunmuştur (Gümüş, 2014: 551). İki taraflı sistemde kartın kredi kartını çıkaran kuruluşa ait yerlerde kullanabilmesi üç taraflı sistemi ortaya çıkarmıştır. Üç taraflı sistemde, kart sahibiyle birlikte mal ya da hizmet satan işletmeye ek olarak kart çıkaran kuruluş bulunmaktadır (Seyhan, 2017: 97). Farklı alanlarda ve bölgelerde faaliyet gösteren işyerlerinde kullanılabilen kredi kartı 1950 de, New York’ta bulunan Diners Club tarafından piyasaya sürülmüştür (Yıldız, 2010: 7). Kredi kartı müşterisiyle yemeğe giden McNamara isimli avukatın hesabı ödeyememesi üzerine kartvizitinin arkasına imza atarak işletmeye vererek yeni bir ödeme yöntemi keşfetmesiyle çıkarılmıştır (Göktaş, 2006: 15-16). İlk kredi kartını ise 1951 yılında Franklin National Bank çıkarmıştır (Gültekin, 2019: 67). 1958 ve 1959 yıllarında Bank Of Amerika’nın Americard’ı piyasaya sürmesiyle kredi kartları ekonomide vazgeçilemez olarak yerini almıştır. Kart çıkaran bankalar, kişilerin ödemediği hesap bakiyelerine 1959’da ilk kez faiz koymuştur (Kaya, 2008: 10). 1980’li yıllardaysa Interbank ismini “MasterCard” olarak değiştirmiştir. 1984 yılında ise dünyada kredi kartını ihraç/kabul eden banka ve müşterileri kredi kartı sistemlerinin bir ya da daha fazlasına üye olmuştur (Sancar Budak, 2011: 11). Sonraları EuroCard merkezi Brüksel’de kurulmuş MasterCard ve Visa Card dünya genelinde kullanılmıştır. 1990’lı yıllardan sonra ise birçok ülke kredi kartı kullanılmaya başlamıştır (Durukan, Elibol, Özhavzalı, 2005: 145-146).

1.2 Kredi Kartlarının Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

1963-1964 arasında, İstanbul Turizm firmasının Ortadoğu temsilciliğine bağlı şekilde Diners Club ve Carte Blanche ortaklığıyla, 1968’ de ise Koç grubuna bağlı Servis Turistik A.Ş.’den yetki alarak geniş şekilde uygulanmıştır (Metin, 2019: 8). Türk Ekspres Havacılık ve Turizm Limited Şirketi

Amerikan Ekspres olarak bilinen kartları piyasaya sürmüştür. 1975 yılında ise EuroCard, MasterCard ve Access kredi kartları piyasada yerini almıştır. (Onur, 2006: 13). Kredi kartı çalışmaları 1980'li yıllarda Mastercard, Visa lisansı alınarak Türkiye'de çıkarılmaya başlanmış günden güne daha çok kullanılmıştır (Derya, 2009: 14). 1990 yılında bankalararası kart merkezi kurulmuştur kişiler yapılan harcamalar karşılığında puan kazanabilecekleri sadakat programıyla tanışmıştır. Bir yıl sonra elektronik POS (Point of Sale) terminali kullanılmaya başlanmıştır (Yılmaz, 2006: 27-28). 1997 yılında Türkiye'de ilk ortaklı (co-branded) kart piyasaya sürülmüş, ardından çok ortaklı (multi-branded) kredi kartı kullanıma hazır hale gelmiştir. Aynı dönemde taksitli kartlar yaygınlaşırken, puanlar da nakit gibi kullanılmıştır (Aysan, 2011: 33). Bkm ve üye kuruluşları, 2000 yılında chip & pin uygulamasına geçiş kararı almış, 2001'de EMV standartları oluşturulmuştur. Türkiye, 2006'da Avrupa'da temassız kredi kartı kullanımını başlatan üçüncü ülke olarak yerini almış ve BKM, 2007'de güvenli internet alışverişi için 3D Secure platformunu kurmuştur (Gümüş, 2014: 556).

1.3 Kredi Kartlarının Olumlu ve Olumsuz Yönlerinin Değerlendirilmesi

Kredi kartları kart kullanıcılarının nakit taşıma zorunluluğunu ortadan kaldırmaktadır. Kart geçmeyen sektörlerde ise nakit olarak ödeme yapılabilmesi için nakit çekme fırsatı sunmaktadır. Ülke dışına çıkılması durumunda ise, o ülkenin para birimine ihtiyaç duyulmadan kartla işlem yapma avantajı sağlamaktadır (Cengiz, 2010: 29-32). Ayrıca kredi kartının çalınması halinde kısıtlayıcı önlemlerle zarar azalmaktadır. Diğer yandan kısa süreli kredi sunmaktadır (Yılmaz, 2006: 4). Kredi kartı kullanıcıları kart sahiplerine tanınan avantajlardan yararlanmaktadır (Ari, 2008: 23).

Üye işyeri yönünden olumlu tarafları ise müşteri sayısını artırmakla birlikte daha fazla kullanıcıya hitap etmektedir. Müşterinin kartla ödeme yapabilecek olması daha fazla mal ve hizmet almasına neden olmaktadır. (Yaşar, 2011: 69). Uluslararası kullanıma açık olan kartlar turistlerin ilgisini çekerek müşteri sayısını artırmaktadır (Değerli, 2010: 82).

Kredi kartı kurumu yönünden olumlu tarafları ise kredi kartı sahiplerinden ve üye işyerlerinden gelir elde etmektedir. Kart sahiplerinden alınan ücret ve faiz gelirlerinin yanı sıra, üye işyerlerinin ödediği komisyonlar da gelir kaynakları arasındadır. Kredi kartları reklam aracı olarak da görülmekte. Ayrıca kredi kartları sayesinde kredi riski çok sayıda kullanıcıya dağıtılmaktadır (Yılmaz Kuşcuoğlu, 2018: 13-14).

Kart sahibi yönünden kredi kartlarının olumsuz yönleri ise, bilinçsiz tüketicilerin ödeme gücünün üstünde harcama yapmalarına neden olmaktadır (Ünver, 1995: 63). Bazı durumlarda üye işyerlerinin kredi kartıyla alınan mal ve hizmet fiyatlarını yükseltmesi kişilerin fazla para ödemesine neden olmaktadır (Kükrer, 2006: 63). Kullanıcı kart borcunu geciktirdikçe borcunu faiziyle ödemek zorundadır ve kredi kartı kuruluşuna yıllık kart ücreti ödemektedir (Ur, 2011: 22-25).

Üye İşyeri Açısından Olumsuz Yönlerinde ise komisyon ücretleri, zaman ve işgücü kaybı, karın düşmesi bulunmaktadır (Yavuz, 2011: 29). Maliyet artışları ürün fiyatlarına yansıdığına satışlar düşebilir; yansıtılmazsa kar marjları azalır. Slipleri saklamak ve günlük kapanış raporlarını almak zorundadır. Bankalar, iş yerlerinin kendi kartlarını kullanmasını zorlayan anlaşmalar yaparak, iş hacminin, müşterilerin ve karın azalmasına neden olmaktadır (Ceylan, 2006: 64-65).

Kredi kartı çıkaran kurum yönünden olumsuz yönleri ise önemli ölçüde yatırım yapılması gerekmektedir. Kişilerin kredi kartı borçlarını son ödeme günü geldiğinde ödeyememesi sistemi aksatmaktadır (Pulat, 2019: 32). Kurum piyasaya sunulan kartların reklamı yapmaz ya da kullanım için şart koymazsa, rekabet ortamında zarar eder. Üyelik sözleşmesi imzaladıkları iş yerlerine POS cihazı verilmesi bankaya ek maliyet oluşturmaktadır (Günay, 2023: 21).

1.4 Literatür Taraması

Bu kısımda kredi kartlarıyla ilgili literatüre yer verilecektir.

Ceylan (2007), 2000 ve 20001 krizlerini incelediği çalışmada kredi kartı kullanım cirosu ile POS cihazı sayısı, kredi kartı sayısı, kişi başına düşen GSMH ve enflasyon oranı gibi makroekonomik göstergeler arasında doğru yönlü ilişkiler tespit etmiştir.

Göv ve Salihoğlu (2020), 2008-2019 yılları bireysel kredi kartı kullanımını etkileyen makroekonomik faktörleri incelemiş, yapısal kırılmaları dikkate alarak ADF ve LP birim kök testleri ile Granger nedensellik analizleri uygulamıştır. Sonuçlar; milli gelir, döviz kuru, faiz oranı ve para arzının kredi kartı kullanımını tek yönlü etkilediğini göstermiştir. Çalışma, kredi kartı temerrüt riskinin takip edilmesini önermektedir.

Yıldırım ve Demir (2021), 2014:01–2020:10 döneminde Türkiye’de kredi kartı harcamaları ile reel kesim güven endeksi, tüketici güven endeksi, efektif döviz kuru ve tüketici fiyat endeksi arasındaki ilişkileri ARDL ve NARDL modelleriyle incelemiştir. Reel kesim güveni ve döviz kuru artışı harcamaları artırırken, tüketici güvenindeki düşüş ve fiyat endeksindeki azalma harcamaları azaltmaktadır. COVID-19 pandemisinin kredi kartı harcamaları üzerindeki etkisi diğer krizlere göre daha uzun ve derin olmuştur.

Bahçe, Okumuş ve İpek (2022), 2014M3–2022M3 döneminde kredi ve banka kartı kullanımı ile vergi gelirleri arasındaki ilişkiyi Granger nedensellik testi ile incelemiştir. Çalışmada çift yönlü nedensellik bulunmuş; kart kullanımındaki değişimlerin vergi gelirlerini, vergi gelirlerindeki değişimlerin ise kartlı harcamaları etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Elektronik ödeme sistemlerinin kayıt dışı ekonomiyi azaltarak vergi gelirlerini artırabileceği vurgulanmıştır.

Kayahan (2022), 2014:04–2022:05 döneminde Türkiye’de TÜFE ile kredi ve banka kartı kullanımı arasındaki ilişkiyi VAR modeli ile incelemiştir. Çalışmada çift yönlü nedensellik tespit edilmiş; kart kullanımındaki artışın enflasyonu pozitif etkilediği, ancak enflasyondaki değişimlerin kart kullanımını anlamlı düzeyde etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tunay (2023), Türkiye’de kredi kartı harcamalarını etkileyen ekonomik değişkenleri analiz etmiş; enflasyon beklentileri, faiz oranları ve gelir düzeyi gibi faktörlerin harcamalar üzerindeki etkilerini değerlendirmiştir. Düşük ve yüksek frekanslı verilerle yapılan analizlerde, enflasyon beklentilerinin ve faiz oranlarının kredi kartı harcamaları üzerinde anlamlı etkiler yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca taksitli harcamaların kart kullanımında belirleyici olduğu vurgulanmıştır. Çalışma, para politikası açısından kredi kartı harcamalarının dikkatle izlenmesi gerektiğini önermektedir.

Altay Emiroğlu & Tütüncü (2025), 2015–2022 çeyrek dönemi verilerini kullanarak Türkiye’de kredi kartı kullanımını etkileyen makroekonomik değişkenleri incelemiştir. Bulgular, milli gelir, enflasyon ve işsizlik gibi değişkenlerin kredi kartı kullanımını artırdığını; döviz kurunun ise uzun dönemde etkili olmadığını göstermektedir. Nedensellik analizleri, milli gelirden kredi kartı kullanımına tek yönlü; enflasyon ve dolar ile çift yönlü ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma, ekonomik krizler ve politik değişimlerin kredi kartı kullanımını artırdığını ve bireylerin borçlanma eğilimlerinin tasarruf davranışlarını etkilediğini vurgulamaktadır.

Ekşioğlu (2025), 2016–2023 dönemi verilerini kullanarak Türkiye’de kredi kartı ve tüketici kredilerinin enflasyon üzerindeki etkilerini incelemiştir. Analizlerde Johansen eşbütünleşme ve Engle-Granger nedensellik testleri uygulanmıştır. Bulgular, kredi kartı ve tüketici kredilerindeki artışların enflasyonu artırıcı etkisi olduğunu göstermektedir. Enflasyon beklentileri, hanehalkının kredi kartı kullanımını artırmakta; kredi kartı limitleri veya gecikme faizlerindeki değişiklikler kısa dönemde sınırlı etki göstermektedir. Çalışma, uzun vadede reel üretimi artıracak ve tasarrufları destekleyecek politikaların, enflasyonu kontrol etmek için daha etkili olduğunu vurgulamaktadır.

Kokaçya ve Duvan (2025) yaptıkları çalışmada, enflasyonun altında kalan faizlerin ve teknolojik gelişmelerin kredi kartı kullanımını teşvik ettiğini belirtmiştir. Ancak yüksek faizler ve finansal okuryazarlık eksikliği, borçlanma sorunlarına yol açtığını ortaya koymuştur. Teknolojiyle kolaylaşan harcamaların, bütçe dışı harcamaları artırdığı görülmüştür. Çalışma, finansal bilinçlendirme ve yasal düzenlemelerin önemini vurgulamaktadır.

Sezal (2025), Türkiye’de 2014–2025 dönemi verilerini kullanarak bireysel kredi kartı harcamaları ile Tüketici Güven Endeksi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. ARDL modeli ve Toda-Yamamoto nedensellik testiyle yapılan analizler, iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı ve çift yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bulgular, kredi kartı harcamalarının tüketici güvenini etkileyebileceği

gibi, tüketici güvenindeki değişimlerin de bireysel harcamaları yönlendirdiğini ortaya koymaktadır. Çalışma, ekonomik politika yapıcılar için tüketici güvenliğini artırmaya yönelik stratejilerin kredi kartı kullanımını da etkileyebileceğini vurgulamaktadır.

Ünlü (2025), 2014–2025 dönemine ait aylık verilerle Türkiye’de kredi kartı harcamalarının makroekonomik belirleyicilerini asimetrik bir yaklaşımla incelemiştir. NARDL yöntemiyle yapılan analizler, faiz oranları, para arzı ve tüketici güven endeksinin kredi kartı harcamalarını artırdığını, enflasyonun pozitif şoklarının ise gecikmeli olarak harcamaları azalttığını göstermiştir. Çalışma, kredi kartı harcamalarının ekonomik şoklara karşı asimetrik tepki verdiğini vurgulayarak finansal bilinçlendirme ve yasal düzenlemelerin önemini ortaya koymaktadır.

Literatürde kredi kartı kullanımına etki eden demografik ve ekonomik faktörler ele alınmış olsa da okullaşma oranı gibi göstergelerin makro düzeydeki etkisi yeterince araştırılmamıştır. Okullaşma oranı modele dahil edilerek kredi kartı kullanımıyla ilişkisi incelenecektir.

2.KREDİ KARTI KULLANIMININ EKONOMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Bu kısımda milli gelirin, istihdamın, paranın, enflasyonun, faiz oranlarının, kamu gelirlerinin, kayıt dışı ekonominin, dış işlemlerin, ticaretin ve okullaşma oranının kredi kartlarına olan etkisine değinilecektir.

2.1 Milli Gelirin Kredi Kartlarına Etkisi

Milli gelir, bir yıl boyunca ülkede üretilmiş nihai mal ve hizmetlerin ekonomik değeridir. Kredi kartının daha fazla kullanılmasıyla beraber toplam talep artar. Toplam talep artışı, arz artışıyla karşılanmazsa enflasyonun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ters durumda arz artışı ile karşılanırsa üretim ve milli gelir düzeyi yükselir (Ceylan, 2007: 54). Kredi kartlarının milli gelire etkisi, kredi kartlarının tüketim talebi üzerindeki etkisi ve yatırım talebi üzerindeki etkisidir. Tüketim talebi bağlamında, kredi kartları kart kullanıcılarının harcama eğilimlerini artırmaktadır. Bireyler, sahip olmadıkları geliri harcayarak ekonomideki toplam efektif talebi yükseltmektedir (Göksu, 2012: 37).

2.2 İstihdamın Kredi Kartlarına Etkisi

İstihdam, bir ülkede ekonomik faaliyetler için kullanılan insan kaynağını ifade eder. Kredi kartlarının yaygınlaşmasıyla yeni iş alanları ortaya çıkmıştır (Kara, 2011: 45-46). Kredi kartı sisteminde nitelikli çalışanlara talep artmaktadır. İnternet ve e-ticaretin büyümesi yeni iş fırsatlarının ortaya çıkmasını sağlar. Yurtiçi ve yurtdışı ticaret hareketlenmektedir. Kısacası, kredi kartları sektörü, istihdamı artırır ve ekonomik büyümeye katkıda bulunur. (Karabulut ,2008: 97-98).

2.3. Paranın Kredi Kartlarına Etkisi

Kredi kartları, mal ve hizmet satın almak için kullanıldığında nakit gibi kabul edilir. Kredi kartı gibi sistemler, varlık kullanılmadan işlem yapılmasını sağlar. Bazı görüşler kredi kartı limitlerini M1 para arzı tanımına dahil eder. Paranın değişimindeki en önemli aşama, sahip olmadığımız geliri harcatan kredi kartlarının ortaya çıkmasıdır. Otomatik vezne makineleri (ATM'ler) tarafından kredi kartı aracılığıyla para çok hızlı hareket etmektedir (Turan, 2001: 69). Kredi kartlarının kullanımının yaygınlaşması ve bankacılık işlemlerinin erişilebilir olması, bireylerin nakit para tutma ihtiyacını azaltmıştır. Bu durum paranın el değiştirme hızını düşürmüştür. (Ak, 2015: 135). Taksitli satışların yaygınlaşması, kısa vadede nakit talebinin azaltılmaktadır. Yüksek peşinat oranı nakit talebini artırırken, uzun vadeli taksitler nakit talebini azaltır. Düşük faiz oranları taksitli satışları teşvik ederek nakit talebini düşürür. Müşteri, borcunu gününde ödediği her ay için faizsiz taksit avantajından yararlanır bu durumda nakit talebi azalır. Günümüzde maaş ödemelerinin banka şubeleri aracılığıyla gerçekleştirilmesi nakit talebini azaltır (Çakır, 2002: 34-35).

2.4 Enflasyonun Kredi Kartlarına Etkisi

Enflasyon; yalnızca fiyat endeksindeki yükselmeler olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca satın alma gücünü düşürmektedir.

-Talep Enflasyonu: Talebin arzdan fazla olması.

-Maliyet Enflasyonu: Maliyet artışına bağlı fiyat artışı olmasıdır (Gönel, 2016: 156). Enflasyonun olduğu dönemlerde bireylerin ödemelerini ertelemesi kredi kartı harcamalarını artırmaktadır (Daver ve Hanişoğlu, 2023: 12). Kredi kartı kullanımı para talebinde azalmaya ve paranın dolaşım hızında artışa yol açarak enflasyonist etkilere neden olabilir. Kredi kartı harcamalarının fazlalaşması talepte artışa sebep olur ve enflasyonist bir etki yaratır. Bazı çalışmalar kredi kartı harcamalarının enflasyon artırdığını savunurken bazı çalışmalar kredi kartlarının enflasyonu düşürdüğünü savunmaktadır (Çiftçi ve Yücel, 2019: 388).

2.5 Faiz Oranlarının Kredi Kartlarına Etkisi

Kredi kartları finansal kurumlar açısından risk taşımaktadır bu sebeple kredi kartı faiz oranları yüksektir. Bu durum kredi kartı kullanımını kısıtlayabilir. Finansal kurumlar teşvikler sunarak müşterileri faiz ödeyen müşteriler haline getirebilmektedir. Müşteri tercihleri, rekabet şartları ve diğer piyasa koşulları kredi kartı faiz oranlarını etkilemektedir. Düşük işlem maliyetleri ve likidite sağlama özelliği nedeniyle kredi kartı kullanımı yaygınlaşmaktadır (Altan ve Göktürk, 2007: 27).

2.6 Kamu Gelirlerinin Kredi Kartlarına Etkisi

Kredi kartının sürekli kullanılması belge düzenine uyulmasını teşvik edecek ayrıca veri doğrulama yöntemlerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Bu sayede üretimden tüketime kadar olan süreçlerin kayıt altına alınmasını sağlayarak gelir ve kurumlar vergisi kayıplarını azaltacaktır (Çaşkurlu ve Arslan, 2017: 293). Kredi kartı kullanımında kişilerin kart ödemelerini geciktirmesi ve kredi kartı limitinin banka şubelerinden veya ATM'lerden nakit avans alınması, devletin farklı vergi ve fon gelirleri adı altında gelir toplamasına yol açmaktadır. Bu durum, kamu gelirlerini artırmaktadır (Çakır, 2002: 40).

2.7 Kayıt Dışı Ekonominin Kredi Kartlarına Etkisi

Kayıt dışı ekonomi marjinal ekonomi, illegal ekonomi, yeraltı ekonomisi gibi çok sayıda isimle adlandırılmaktadır. İsimlerin farklı olması çoğu zaman kayıt dışı ekonominin farklı yönlerini vurgulamaktadır (Us, 2006: 97). Kredi kartıyla yapılan işlemlerin kayıt altına alınması daha kolaydır, çünkü işletmeler cirolarını artırmak için bu tür işlemlerde fiş gibi belgeler düzenler. Bu sayede işletmelerin gelirleri resmi kayıtlara yansır, vergi gelirleri artar böylelikle kayıt dışı ekonomi oluşmaz (Köse, 2019: 53).

2.8 Dış İşlemlerin Kredi Kartlarına Etkisi

Türkiye'de kart sistemi çoğunlukla dışa bağımlıdır bu da yüksek maliyetlerle sonuçlanmaktadır. Yabancı ülke sakinlerinin Türkiye'de kart kullanarak harcama yapmaları, ülkeye döviz girişi sağlamakta ve bu durum ödemeler dengesine olumlu yansımaktadır. Ters durumda Türk vatandaşlarının yurt dışında kredi kartlarını kullanmaları döviz çıkışına sebep olmaktadır. Turizm sektöründe kredi kartlarının kullanımı, turistlerin döviz harcamalarını artırmakta ve bu da ülkenin döviz rezervlerine olumlu katkıda bulunmaktadır (Yılmaz, 1999: 79-83).

2.9 Ticaretin Kredi Kartlarına Etkisi

Kredi kartları, ticarete belirleyici bir unsurdur. Toptancılar, mal teslimatında kredi kartlarını tercih etmektedirler. Kredi kartları, internet alışverişine olanak sağlamaktadır. Elektronik ticaret ticareti kolaylaştırır ve güvenli bir alışveriş ortamı sunar (Bilgen, 2008: 45-46). Elektronik ticaret geleneksel alışveriş ile benzerlik gösterir. Sonuç olarak, elektronik ticaret işlemleri ve kredi kartı kullanımı, bankaların sunduğu güvenlik, yasal düzenlemeler, pratiklik ve Visa/MasterCard gibi küresel ağlara erişim gibi nedenlerle birbirine bağlıdır. Bankalar, elektronik ticaret ekosisteminde merkezi bir rol oynar ve taraflar için güvenli ve verimli bir ödeme süreci sağlar (Özmen, 2013: 469). E-para çevrimiçi kullanım için tasarlanmıştır. E-parayı kullanmak için bu hizmeti sunan şirket tarafından geliştirilen bir yazılımın kullanıcının bilgisayarında bulunması gerek. Ardından, kullanıcı bu şirketin iş birliği yaptığı bir bankada hesap açmalıdır. Bu işlemler tamamlandıktan sonra, e-para kabul eden mağazalardan alışveriş yapılabilir. E-para sisteminde, müşteriler bankalarındaki paralarını internet üzerinden

yapacakları alışverişlerde kullanmak üzere e-para birimlerine dönüştürebilir (Acar Dondurmacı & Çınar, 2014: 174).

3.KREDİ KARTI KULLANIMI ÜZERİNE EKONOMETRİK BİR UYGULAMA

1950 yılında tesadüfi bir olayla fikri ortaya çıkan; yaygın olarak Dünya’da 1958 yılında, Türkiye’de ise 1968 yılında kullanılmaya başlayan kredi kartları hayatımızı kolaylaştırmaktadır. Ortaya çıkış amacı itibariyle nakit para taşımak yerine tek bir kart üzerinden harcamaların yapılarak belirli bir ödeme gününde yapılan harcamanın karta aktarılması esastır. Kullanım amacı bu iken gerek sosyokültürel açıdan gerekse eğitim eksikliği ve maddi kaygıların da birleşmesiyle kredi kartı bir can simidi niteliğine bürünmüştür. İnsanlar bırakın harcamalarını zamanında ödemeyi başka bir kart ile diğer kartın harcamasını ikame etmeye çalışmaktadırlar. Bu kartopunun ilk aşaması olup büyüyerek toplumsal bir sorun haline almaktadır. Ailelerin dağılması, işyerlerinin kapanması ve çok daha vahim olan intiharlar ile karşılaşmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye’de kredi kartı harcamalarının temel makroekonomik değişkenler kullanarak iktisadi belirleyicilerini ve yükseköğretimde net okullaşma oranını (eğitim seviyesi) kullanarak eğitim bağlamında da belirleyicisi olup olmadığını incelemektedir. Kredi kartı harcamalarının GSYH içindeki dramatik artışına paralel olarak toplam tüketim içindeki payı da 2023 yılının ilk üç döneminde büyük bir artış sergilemiştir. Bankalararası Kart Merkezinin (BKM) 2023 yılı 3. Dönem verilerine göre; toplam 6.279.041.164(yaklaşık 6,2 milyar) işlem yapılırken, toplam işlem tutarı 4.873.870,71 milyon TL (yaklaşık 4,8 trilyon TL)’dir. Bir önceki yıl olan 2022 yılının 3.Döneminde işlem tutarı 873.882,88 milyon TL ile yaklaşık 1/6’sı değerindedir. Bunun yanında toplam kredi kartı sayısı 112.652.685(yaklaşık 112,6 milyon) olarak belirlenmiştir. Kredi kartı harcamaları ile para arzı, tüketici güven endeksi, döviz kuru, GSMH, işsizlik ve petrol fiyatları, faiz oranı ve konut fiyatları gibi birçok değişkeni inceleyen çalışmaların olduğu görülmüştür (Yıldırım& Demir, 2021; Çiçek, 2012; Uzgören vd, 2007; Metin,2019; Tunay& Tunay, 2023; Vergili, 2023; Bilgen, 2008; Göksu, 2012; Gökhan ,2022). Ayrıca üniversite öğrencileri örneği veya sağlık sektörü çalışanları gibi daha küçük ölçekli yapılan çalışmalar da mevcuttur (Karabulut vd., 2004; Duramaz vd, 2018). Ek olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Türkiye Bankalar Birliği gibi kurumların da konu hakkında ciddi çalışmaları mevcuttur (Feridun,2009; Aysan ,2011). Çalışma kapsamında yükseköğretimde net okullaşma oranı (eğitim seviyesi) gibi değişkenler ile psikolojik etkinin de incelenmesi planlanmaktadır. Bu çerçevede nitelikli eğitime sahip bireylerin sorumlu tüketim anlayışı ile hareket ederken, aksi durumda meydana gelebilecek muhtemel sorunların kredi kartı kullanımı çerçevesinde bireylerden oluşan her ortamda toplumsal çöküşe neden olacağı aşîkârdır. Bu çalışma Birleşmiş Milletlerin belirlediği 17 adet sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden dördüncüsü olan “Nitelikli Eğitim” ve on ikincisi olan “Sorumlu Tüketim ve Üretim” hedefleri kapsamında genelde gelişmekte olan ülkelerde fakat çalışma özelinde bakıldığında Türkiye için araştırılacaktır. Bu bağlamda önerilen araştırma soruları şu şekilde sıralanabilir:

- 1)Nitelikli eğitim bireylerin kredi kartı kullanımında sorumlu tüketici olmasını sağlar mı?
- 2)Makroekonomik değişkenler ile kredi kartı harcamaları arasında nedensellik ilişkisi var mıdır?

Bu bölümde kredi kartı kullanımı ile yüksek öğretimde okullaşma oranı, gayri safi yurt içi hasıla, faiz oranı ve döviz kuru arasındaki ilişki incelenecektir. İlk olarak veriler ve model hakkında bilgi verildikten sonra, verilerin grafikleri incelenerek birim kök testleri yapılacaktır. Sonrasında uygulama sonuçlarına yer verilecektir.

3.1 Veriler ve Model

Türkiye için 2014Q1-2023Q4 zaman aralığında kredi kartı harcamalarının (KKH) belirleyicileri olarak enflasyon (ENF), faiz oranı (FO), döviz kuru (DK), gayrisafi yurt içi hâsıla (GSYIH) ve yükseköğretimde net okullaşma oranı (YOO) değişkenleri kullanılarak zaman serisi modeli tahmin edilmeye çalışılacaktır. Veri seti IMF-IFS (Uluslararası Para Fonu) sayfasından elde edilmiştir. Türkiye’de makroekonomik sorunlar ve yükseköğretim net okullaşma oranında istenilen seviyelere gelinememiş olması nedeniyle ülke örneği Türkiye olarak seçilmiştir. TÜİK veri sistemindeki mümkün olan en uzun aralık olan 2014-2023 üçer aylık veriler alınarak analiz yapılacaktır. Tahmin edilecek

regresyon modeli şu şekildedir: $KKH=b_0 + b_1ENF + b_2FO + b_3DK + b_4GSYIH + b_5YOO$ Modeldeki değişkenler bireysel olarak birim kök testlerine (ADF, PP, KPSS gibi) tabii tutularak entegrasyon seviyeleri belirlenecektir. Daha sonra entegrasyon seviyelerine göre uzun (Eşbütünleşme analizi gibi) ya da kısa dönem (VAR Analizi / EKK Yöntemi gibi) analizleri yapılacaktır. Ek olarak aralarındaki nedensellik ilişkisinin tespiti için Granger Nedensellik testi uygulanacaktır.

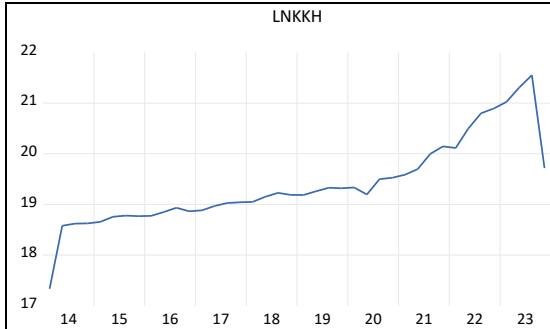
3.2 Verilerin Grafikleri

Türkiye için 2014Q1-2023Q4 zaman aralığında kredi kartı harcamalarının (KKH) belirleyicileri olarak enflasyon (ENF), faiz oranı (FO), döviz kuru (DK), gayrisafi yurt içi hâsıla (GSYIH) ve yükseköğretimde net okullaşma oranı (YOO) değişkenleri kullanılarak zaman serisi modeli tahmin edilmeye çalışılacaktır. Veri seti IMF-IFS (Uluslararası Para Fonu) sayfasından elde edilmiştir. Türkiye’de makroekonomik sorunlar ve yükseköğretim net okullaşma oranında istenilen seviyelere gelinememiş olması nedeniyle ülke örneği Türkiye olarak seçilmiştir. TÜİK veri sistemindeki mümkün olan en uzun aralık olan 2014-2023 üçer aylık veriler alınarak analiz yapılacaktır.

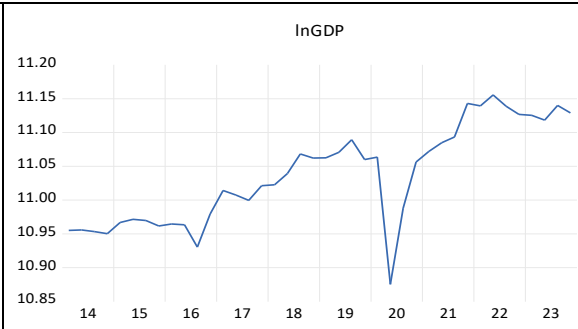
Tahmin edilecek regresyon modeli şu şekildedir:

$$KKH=b_0 + b_1ENF + b_2FO + b_3DK + b_4GSYIH + b_5YOO$$

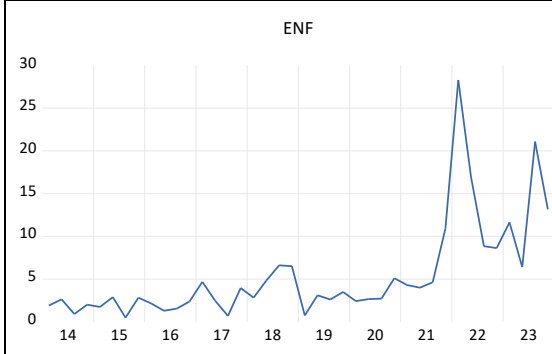
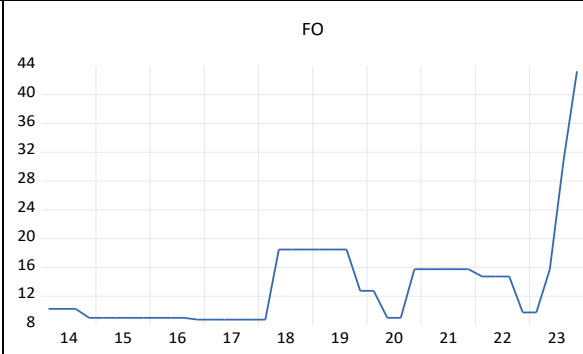
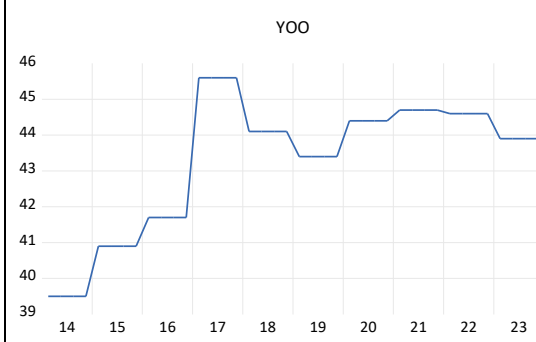
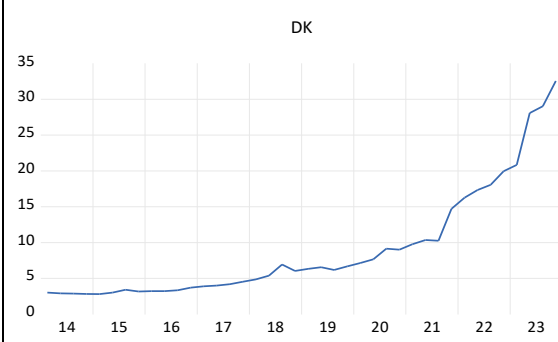
Modeldeki değişkenler bireysel olarak birim kök testlerine (ADF, PP, KPSS gibi) tabii tutularak entegrasyon seviyeleri belirlenecektir. Daha sonra entegrasyon seviyelerine göre uzun (Eşbütünleşme analizi gibi) ya da kısa dönem (VAR Analizi / EKK Yöntemi gibi) analizleri yapılacaktır. Ek olarak aralarındaki nedensellik ilişkisinin tespiti için Granger Nedensellik testi uygulanacaktır.

Grafik 1: 2014-2023 Yıllarında Kredi kartı Harcamaları

Grafik 2: 2014-2023 Yıllarında Gayrisafi Yurtiçi Hasıla

Grafik 3: 2014-2023 Yıllarında Enflasyon**Grafik 4:** 2014-2023 Yıllarında Faiz Oranları**Grafik 5:** 2014-2023 Yıllarında Yükseköğretim Okullaşma Oranları**Grafik 6:** 2014-2023 Yıllarında Döviz Kuru

Grafikler incelendiğinde her bir değişken için başlangıçların sıfırdan farklı olması ve belli ölçülerde trend içermesi nedeniyle birim kök analizlerinde başlangıç terimi (intercept) ve trend varlığı göz önüne alınarak işlemlere devam edilecektir.

3.2 Birim Kök Testi

Tablo 1’de ADF birim kök test sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 1: ADF Birim Kök Test Sonuçları

	Seviyede		Birinci Farkında	
	ADF Değerleri	Olasılık Değerleri	ADF Değerleri	Olasılık Değerleri
LNKKH	-4,411	0,0068	-	-
ENF	-4,071	0,0141	-	-

FO	-2,285	0,431	-2,553	0,012
DK	1,358	0,999	3,699	0,999
LNGSYİH	-3,619	0,041	-	-
YOO	-1,780	0,695	-6,082	0,000

Bağımlı değişken olan LNKKH seviyede durağan olduğu için I (0) olarak değerlendirilmiştir. Bağımsız değişkenler incelendiğinde ENF ve LNGSYİH seviyede durağan (I (0)) iken FO ve YOO değişkenleri birinci farkında durağanlardır (I (1)). Son olarak, DK değişkeni birinci farkında da durağan hale gelmediği için bir farkı daha alınarak bakılmıştır. İkinci farkında durağan olan DD(DK) (ADF Değeri: -7,395 Olasılık Değeri: 0,000) değişkeni son modelde kullanılmıştır. Bağımlı değişken seviyede durağan olduğu için diğer tüm değişkenler durağan oldukları seviyelerde kullanılacaklardır. Yeni model şu şekilde olacaktır:

$$\text{LNKKH} = b_0 + b_1\text{ENF} + b_2\text{D(FO)} + b_3\text{DD(DK)} + b_4\text{LNGSYİH} + b_5\text{D(YOO)}$$

Son tahlilde, tüm değişkenler seviyede durağan olduğu için VAR analizi yapılarak Granger Nedensellik sonucu verilmiştir.

3.3 Uygulama Sonuçları

VAR analizi sonucunda elde edilen Granger Nedensellik Testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Granger Nedensellik Analizi Sonuçları

Ters Hipotezler	F istatistiği	Olasılık Değeri	Karar
ENF $\Rightarrow$ LNKKH	3,870	0,018	Olumlu
DFO $\Rightarrow$ LNKKH	7,385	0,000	Olumlu
DD(DK) $\Rightarrow$ LNKKH	6,013	0,002	Olumlu
LNGSYİH $\Rightarrow$ LNKKH	1,160	0,341	Olumsuz
DYOO $\Rightarrow$ LNKKH	0,183	0,906	Olumsuz

Tablo 2’ye göre enflasyon, faiz oranı ve döviz kuru gibi makro değişkenlerin kredi kartı harcamaları üzerinde etkisi görülürken GSYİH ve okullaşma oranı değişkenlerinden kredi kartı harcamaları üzerine bir nedensellik ilişkisi tespit edilmemiştir. Türkiye özelinde yapılan bu çalışmada daha çok parasal değişkenlerin kredi kartı harcamalarını etkiliyor olarak gözükmesi psikolojik ve eğitim bazlı beklenen etkilerden ziyade ekonomik piyasayı yine parasal mekanizmaların yönettiğini göstermektedir.

SONUÇ

Kredi kartları, nakit taşıma gereksinimini ortadan kaldıran bir ödeme sistemi olup, banka hesabında para olmasa dahi alışveriş yapma imkânı sunar. İlk olarak 19. yüzyılda ABD’de uygulanmaya başlayan kredi kartları, Türkiye’de 1960’larda kullanılmaya başlanmıştır. Kart hamilleri, nakit

taşımadan alışveriş yapabilmekte ve yurtdışında döviz bozdurma gereksinimi duymamaktadır. Üye işyerleri ise müşteri sayısını artırarak satışlarını yükseltebilir ve ödeme riskini bankalara devredebilir. Kredi kartı kurumları, kart sahiplerinden ve üye işyerlerinden gelir elde ederek büyük kâr sağlayan sistemlerdir. Ancak kart sahipleri, bilinçsiz kullanımla aşırı borçlanabilir ve bu durum mağduriyet yaratabilir. Üye işyerleri, komisyon ücretleri ve işgücü kaybıyla karşılaşırken, kredi kartı çıkaran kurumlar yüksek sermaye ve altyapı maliyetleri nedeniyle nakit akışına bağımlı hale gelebilir. Kredi kartları, bireyler, işletmeler ve genel ekonomi üzerinde önemli etkilere sahiptir. Kredi kartlarının yaygın kullanımı tüketimi artırarak toplam talepte yükselme yaratabilir. Bu artış arzla dengelenemezse enflasyon riski ortaya çıkar, ancak arz artışıyla birlikte üretim ve milli gelir de artabilir. Kredi kartlarının yayılması, finansal hizmetler ve e-ticaret gibi yeni iş alanlarının doğmasına katkıda bulunarak istihdamı artırır. Kredi kartları paranın dolaşım hızını artırarak talebi ve tüketimi etkiler. Ekonomideki likiditeyi artırarak para talebini düşürür ve enflasyonist baskılar yaratabilir. Kredi kartı faiz oranları, finansal kurumlar için yüksek risk barındırdığı için genellikle yüksektir. Kredi kartı işlemleri ise vergi gelirlerini artırarak kayıt dışı ekonomiyi azaltır ve kamu gelirlerine olumlu katkıda bulunur. Kredi kartlarının dış ticaret ve ticaretteki etkisi de dikkate değerdir. Yabancı turistlerin kart kullanımı döviz girişini artırırken, internet alışverişleri ve elektronik ticaret de kredi kartlarının ticaretteki önemini artırmıştır. Bu çalışmada kredi kartlarıyla ilgili genel bilgi verilerek kredi kartı kullanımının temel makroekonomik değişkenler ve yükseköğretim okullaşma oranı arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu kapsamda durağanlık testi, birim kök testi, Granger nedensellik testi kullanılmıştır. Modelde 2014-2023 yılı baz alınmıştır. Enflasyon, döviz kuru, faiz oranı, GSYİH, yüksek okullaşma oranı kredi kartı harcamaları üzerine bireysel birim kök testi yapılmıştır. Tüm değişkenler seviyede durağan tespit edildiği için VAR modeli kullanılmıştır. VAR modeliyle elde edilen sonuçlarla Granger nedensellik testi yapılmıştır. Test sonucunda ise enflasyon, faiz oranı gibi değişkenlerin kredi kartı harcaması üzerine etkisi görülürken, GSYİH ve okullaşma oranı değişkenlerinin kredi kartı harcamaları üzerine bir nedensellik ilişkisi tespit edilememiştir. Bu durum, kredi kartı harcamalarının daha çok ekonomik konjonktüre ve kısa vadeli parasal dinamiklere duyarlı olduğunu, yapısal ve sosyo-demografik değişkenlerin ise beklenen etkiyi göstermediğini ortaya koymaktadır. Literatürde kredi kartı harcamalarını etkileyen faktörler üzerine yapılan birçok çalışmada, özellikle kısa vadeli parasal değişkenlerin belirleyici olduğu vurgulanmıştır. Ceylan (2007) çalışmasında da kredi kartı cirosunun POS cihazı ve kredi kartı sayısı gibi değişkenlerle pozitif ilişkili olduğunu tespit ederek teknolojik altyapının kredi kartı kullanımını artırıcı rolünü vurgulamıştır. Bahçe, Okumuş ve İpek (2022) ile Kayahan'ın (2022) çalışmalarında ise kartlı harcamaların hem enflasyon hem de vergi gelirleri gibi makroekonomik göstergelerle çift yönlü etkileşim içinde olduğu gösterilmiştir. Nitekim Yıldırım ve Demir (2021), enflasyon, döviz kuru ve tüketici güveni gibi göstergelerin kredi kartı harcamaları üzerinde anlamlı etkiler yarattığını belirtmiş, Göv ve Salihoğlu (2020) ise faiz oranları ve para arzının kredi kartı kullanımını etkilediğini ortaya koymuştur. Ekşioğlu (2025) ve Tunay (2023) da benzer şekilde faiz ve enflasyon oranlarının kredi kartı harcamaları üzerindeki etkilerine dikkat çekmiştir. Bu bulgular, çalışmamızda enflasyon, faiz oranı ve döviz kurunun kredi kartı harcamaları üzerinde nedensel bir etkisinin bulunduğu sonucunu desteklemektedir. Öte yandan, çalışmamızda yükseköğretim okullaşma oranı ile kredi kartı harcamaları arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Bu durum daha yakın dönem çalışmalarından, Kokaçya ve Duvan'ın (2025) genç nüfus artışının ve teknolojik kolaylıkların kredi kartı kullanımını artırabileceği yönündeki bulgularıyla kısmen çelişmektedir. Ancak aynı çalışmanın, finansal okuryazarlık eksikliği nedeniyle düşük gelirli bireylerin borçlanma riskine daha açık olduğunu belirtmesi, sosyo-demografik faktörlerin etkisinin karmaşık ve doğrudan olmayabileceğine işaret etmektedir. Altay Emiroğlu ve Tütüncü (2025) ise milli gelir, enflasyon ve işsizliğin kullanımını artırdığını ve krizlerin kredi kartı kullanımını yükselttiğini belirtmiştir. Sezal (2025), kredi kartı harcamaları ile Tüketici Güven Endeksi arasında çift yönlü ilişki tespit ederken, Ünlü (2025) kredi kartı harcamalarının faiz oranları, para arzı ve tüketici güvenine karşı asimetric tepki verdiğini göstermiştir. Bu sonuçlar, kredi kartı harcamalarının ekonomik koşullara hızlı tepki verdiği, kısa vadeli parasal ve finansal politikaların etkisinin ön plana çıktığı, yapısal ve sosyo-demografik faktörlerin etkisinin sınırlı kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla ekonomik politika yapıcılar, tüketici güvenliğini artıracak stratejiler geliştirmeli, faiz-döviz-döngüsel politikaları dengeleyici önlemler almalı ve finansal bilinçlendirme ile yasal düzenlemeleri

önceliklendirmelidir. Ayrıca, kredi kartı kullanımının enflasyon ve ekonomik canlılık üzerindeki etkisi dikkate alınarak, para ve maliye politikalarıyla uyumlu stratejiler geliştirilmesi önemlidir.

KAYNAKÇA

- Acar Dondurmacı, G. ve Çınar, A. (2014). *Yönetim Bilişim Sistemleri*. 1. Basım, İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Aysan, A.F. (2011). *Türkiye’de Kredi Kartı Piyasası*. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası.
- Daver, G. ve Selvi Hanişoğlu, G. (2023). *Geleceğin Bankacılığına Doğru*. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği.
- Doğaner Gönel, F. (2016). *Kalkınma Ekonomisi*. Ankara: Efil Yayınevi.
- Gümüş, S. (2014). *Bankacılıkta Pazarlama*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Özmen, Ş. (2013). *Ağ Ekonomisinde Yeni Ticaret Yolu: E-Ticaret*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yetim, S. (1997). *Kredi Kartları ve Tüketici Kredileri*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu.
- Akipek, Ş. (2003). Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52(3), 103–119.
- Altan, M., & Göktürk, İ. E. (2007). Türkiye’de Kredi Kartlarının Toplam Özel Nihai Tüketim Harcamalarına Etkisi: Bir Çoklu Regresyon Analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 25–47.
- Altay Emiroğlu, Ö., & Tütüncü, A. (2025). Kredi Kartı Kullanımını Belirleyen Makroekonomik Değişkenler: Türkiye Örneği. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(1), 153-171
- Bahçe, A. B., Okumuşoğlu, B., ve İpek, H. (2022). Elektronik Ödeme Sistemlerinde Kredi ve Banka Kartının Kullanımı ile Vergi Gelirleri Arasındaki İlişki: VAR Granger Nedensellik Testi ile Analizi (2014–2022). *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 8(46), 731–741.
- Çaşkurlu, E., & Arslan, C. B. (2017). Dijital Kapitalist Sürecin Önemli Bir Kullanım Aracı Olarak Banka ve Kredi Kartları ve Devlet Gelir Politikalarına Etkileri. *Elektronik Dergisi*, 8(9), 282–295.
- Durukan, T., Elibol, H., ve Özhavzalı, M. (2005). Kredi Kartlarındaki Taksit Uygulamasının Tüketicinin Harcama Alışkanlıkları Üzerindeki Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma: Kırıkkale İli Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 143–153.
- Kayahan, G. (2022). Kredi Kartı, Banka Kartı ile Enflasyon Oranları Arasındaki İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir İnceleme. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 9(85), 1291–1296.
- Kokoçya, D. ve Duvan, E. K. (2025). Tüketim Harcamalarında Bireylerin Kredi Kartı Kullanım Eğilimi: Türkiye Örneği. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 12(115), 89–104.
- Ekşioğlu, E. (2025). Türkiye’de Kredi Kartına Dayalı Ödemeler ve İhtiyaç Kredisi Faizinin Enflasyona Etkisi Üzerine Bir Uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 124–142.
- Göv, A., ve Salihoğlu, E. (2020). Türkiye’de Ekonomik Göstergeler ve Para Arzının Bireysel Kredi Kartı Kullanımına Etkileri. *The Journal Of International Scientific Researches*, 5(1), 50–63.
- Sezal, L. (2025). Bireysel Kredi Kartı Harcamaları ile Tüketici Güven Endeksi Arasındaki İlişki: Ekonometrik Bir Analiz. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27 (2), 539-560.
- Tunay, K. B. (2023). Türkiye’de Kredi Kartı Harcamalarının Belirleyicileri ve Enflasyon Beklentilerinin Bu Harcamalar Üzerindeki Etkileri. *Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 100–122.
- Ünlü, A. (2025). Türkiye’de Kredi Kartı Harcamalarının Makroekonomik Belirleyicileri: Asimetrik Bir Yaklaşım. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 9(3), 204–216.
- Yıldırım, M., ve Demir, H. U. (2021). Kredi Kartı Harcamalarını Etkileyen Makroekonomik Faktörler ve COVID-19 Pandemi Dönemi Üzerine Bir İnceleme. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 159–180.

- Yücel, S., ve Çiftçi, N. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanım Durumlarının Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 385-402.
- Ak, M. (2015). *Bankalarda Kartlı Ödeme Sistemleri ve Muhasebesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ari, G. (2008). *Kredi Kartı Kullanımının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bilgen, B. (2008). *Kredi Kartı Kullanımının Ekonomi Üzerindeki Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sancak Budak, G. (2011). *Tüketici Finansmanında Kredi Kartlarının Rasyonel Kullanımı: Bilecik İli Örneği*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.
- Cengiz, T. (2010). *Türkiye’de elektronik Bankacılık Kapsamında Kredi Kartlarının Gelişimi ve Temassız Kredi Kartları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.
- Ceylan, G. (2007). *Kredi Kartı Kullanımını Etkileyen Etmenlerin İstatistiksel Analizi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Ceylan, O. (2006). *Türkiye’de Yıllara Göre Kredi Kartı Kullanım Durumu ve Batık Kredi Kart Borç Sahiplerinin Profili*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çakır, T. (2002). *Kredi Kartı Kullanımının Finansal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çokan, İ. (2025). *Alternatif Ödeme Yöntemlerinin Gösterişçi Tüketim ve Kişisel Finansal Duruma Etkisi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Değerli, A. (2010). *Bireysel Bankacılıkta Geri Ödenmeyen Krediler Sorunu ve Bir Uygulama*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Derya, R. (2009). *Kredi Kartı Sözleşmesinde Bankanın Hak ve Borçları/Yükümlülükleri*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göksu, S. (2012). *Türkiye’de Kredi Kartı Kullanımının Temel Makro Ekonomik Değişkenler Üzerindeki Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Göktaş, C. (2006). *Kredi Kartları Hukuku ve Bankacılık Uygulaması*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gültekin, C. (2019). *Kredi Kartı Kullanımının Hedonik, Plansız ve Kompulsif Satın Alma Davranışı Üzerine Etkisi Bağlamında Bir Araştırma*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Günay, A. (2023). *Türkiye’de Kredi Kartı Harcamaları ile Vergi Gelirleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bir Analiz*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Kara, S. (2011). *Türkiye Ekonomisinde Kredi Kartlarının Marka Konumlandırılması: Bir Uygulama Örneği*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karabulut, N. (2008). *Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması ve Kredi Kartı Kullanımının İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, F. (2008). *Kredi Kartları ve Bireysel Müşterilerin Kredi Kartı Tercihine Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaynak, E. (2013). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Kredi Kartı ve Bireysel Kredileri Kullanma Durumları*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

- Köse, E. (2019). *Kredi Kartlarında Yapılan Yasal Düzenlemelerin Kanuni Takibe Dönüşüm Oranları Üzerine Etkisi: Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Uygulama*, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kükrer, N. (2006). *Kredi Kartı Kullanımını Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Analizi: Burdur İli Örneği*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Metin, H. C. (2019). *Türkiye’de Kredi Kartı Kullanımının Yaygınlaşmasının Para Politikası Üzerindeki Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Onur, B. (2006). *Müşteri İlişkileri Yönetiminde Markov Zinciri Modeli ve Bankacılık Uygulaması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pulat, B. (2019). *Kredi Kartı Sahipliğine ve Rasyonel Kullanımına Etki Eden Faktörlerin Analizi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Seyhan, G. (2017). *Azerbaycan’da Banka Kredi Kartları Operasyonlarının Hukuki Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Lisans Bitirme Projesi, Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Türk Dünyası İşletme Fakültesi, Bakü.
- Turan, R. (2001). *Türkiye’de Kredi Kartlarının Gelişimi ve Makro Ekonomik Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ünver, A. (1995). *Kredi Kartlarında Müşteri Tatmini ve Kredi Kartlarının Kabul veya Reddedilmesini Belirleyen Faktörler: Ekonomik Bir Uygulama*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Ur, D. (2011). *Kredi Kartı Sistemindeki Hukuki İlişkiler ve Kredi Kartının Hukuka Aykırı Kullanımı*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Us, E. (2006). *Kredi Kartı Sistemlerinin Bankacılık Sektörüne Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yaşar, H. (2011). *Kredi Kartlarının Seçilmiş İktisadi Değişkenlerle İlişkisinin Ekonometrik Analizi: Türkiye Uygulaması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yavuz, S. (2011). *Türkiye’de Kredi Kartı Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkilerinin Ekonometrik İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Yıldız, O. (2010). *Türkiye’de Kartlı Ödeme Sistemleri: Etkileşimli Karar Verme Yöntemlerine Yönelik Bir Uygulama*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, E. (1999). *Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması ve Ekonomik Etkileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, O. K. (2006). *Kredi kartlarında risk analizi ve Türkiye örneği*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, V. (2006). *Kartlı Ödeme Sistemlerinde Dış Kaynak Kullanımı*, Yayınlanmış Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz Kuşçuoğlu, Ş. (2018). *Kompulsif Satın Alma, Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Kredi Kartı Kullanımı ve Kredi Kartına Yönelik Tutum Arasındaki İlişki: Dumlupınar Üniversitesi Örneği*, Yayınlanmış Yüksek lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.